

[Ove Jensen]

Forslag til lov om ophævelse af lov om særlig indkomstskat m.v. (Afskaffelse af kapitalvindingsskatten).

(Lovforslag nr. L. 72).

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Steen Folke.

Formanden:

Hvis ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at den ønskede orlov meddeles fra og med den 31. oktober 1981, og at stedfortræderen indkaldes som midlertidigt medlem. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Indstilling fra udvalget til valgs prøvelse.

Forhandling

Jytte Andersen (S):

Folketinget har nu vedtaget at meddele orlov til et medlem af folketinget og at indkalde stedfortræderen.

Som ordfører for udvalget til valgs prøvelse skal jeg herved tillade mig at gøre indstilling om, at stedfortræderen godkendes som midlertidigt medlem af folketinget.

Hr. *Steen Folke* er valgt i Nordjyllands amtskreds, og i anledning af hans orlov indkaldes 1. stedfortræder for venstresocialisterne i denne amtskreds, pædagog *Kirsten Hav*.

Udvalget til valgs prøvelse har i et møde i dag behandlet denne sag, og jeg kan herefter på udvalgets vegne afgive følgende:

Indstilling

Fru *Kirsten Hav* godkendes som midlertidigt medlem af folketinget fra og med den 31. oktober 1981.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Udvalgets ovennævnte indstilling vedtoges enstemmigt med 123 stemmer.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Tredje behandling af:

Forslag til lov om indfødsrets meddelelse.

(Lovforslag nr. L. 39. Fremsat 8/10 81. Første behandling 14/10 81. Betænkning 15/10 81. Anden behandling 27/10 81).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges enstemmigt med 127 stemmer.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Samtykke til behandling:

Formanden:

De to næste sager på dagsordenen kan kun med tingets samtykke behandles i dette møde, men hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg samtykket som givet. (Ophold). Det er givet.

Man gik da til:

4) Anden behandling af:

Forslag til lov om forlængelse af overenskomster m. v. mellem det offentlige aftalenævn og Radiotelegrafistforeningen af 1917.

(Lovforslag nr. L. 66. Fremsat 27/10 81. Første behandling 28/10 81. Betænkning 29/10 81).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 5 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

5) Anden behandling af:

Forslag til lov om afblæsning af radiotelegrafiststrejken i Grønland.

[Af Dohrmann (FP) m. fl.]

(Lovforslag nr. L 67. Fremsat 27/10 81. Første behandling 28/10 81. Betænkning 29/10 81).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Forhandling

Hans Jørgen Holm (V):

Konflikten omkring televæsenet i Grønland er desværre ikke uden principielle elementer. Tidligere var det ministeriet for Grønland, der forhandlede overenskomster, og efter hjemmestyrets indførelse er denne forhandlingskompetence placeret hos det offentlige aftalenævn. Dette aftalenævn er sammensat af to repræsentanter for hjemmestyret, to for de grønlandske kommuner og to for staten.

Efter konflikten, som vi med dette lovforslag nu bringer til ophør, må vi konstatere, at de to parter – det er i hvert fald mit indtryk fra de drøftelser, vi har haft i udvalget – har stået ret så stejlt over for hinanden. Der har været synspunkter, som var knyttet an til den grønlandske hjemmestyrepolitik. Det, der er konfliktsituationen, er bl. a., at det er folketinget, der sidder med ansvaret for, at televæsenet fungerer.

Hvis vi ikke skal komme i lignende situationer med alle de overenskomster, som stadig væk udestår i Grønland, og måske især med de overenskomstsituationer, der følger efter denne, tror jeg, det bliver nødvendigt at overveje, om dette offentlige aftalenævn er sammensat og opbygget på en måde, der er tilfredsstillende for det arbejde, vi skal gøre her i folketinget, i hvert fald hvis vi skal udføre dette arbejde i overensstemmelse med de ønsker, det grønlandske hjemmestyre har. I realiteten er vi jo i en situation, hvor det, hvis vi ville ændre det fremsatte lovforslag, ikke ville være muligt at høre det grønlandske hjemmestyre om dets synspunkter på en ændring, og derfor har folketinget i denne sag ikke mange valgmuligheder.

Vi har indstillet lovforslaget til vedtagelse ud fra det hovedsigte at få standset konflikten, men vi har i vores betænkningsbidrag understreget nogle af de efter vores mening meget store konfliktmuligheder, der ligger i fremtiden.

Grethe Fenger Møller (KF):

Det konservative folkeparti støtter regeringens lovforslag ud fra et ønske om at få genoptaget arbejdet på telestationerne, inden issituationen bliver yderligere forværret. Vi finder ligesom regeringen, at almene samfundshensyn kræver dette lovindgreb.

Vi er enige i det mål, regeringen har haft med dette lovforslag, men vi er – som det også er fremgået under udvalgsarbejdet – mindre enige i de midler, regeringen har anvendt.

For det første finder vi, hvad jeg også fremførte under førstebehandlingen, at dette lovforslag er kommet for sent, at det burde være kommet, allerede inden der opstod vanskeligheder med issituationen.

For det andet finder vi, at det alene er regeringen, der har ansvaret for, at man har valgt en anden fremgangsmåde end i 1977. Det er ganske få gange, man fra lovgivningsmagtens side har grebet ind i konflikter, som Radiotelegrafistforeningen af 1917 har været involveret i. I 1975 og i 1979 gjorde man det i forbindelse med den almindelige forlængelse af overenskomsterne, og folketinget gjorde det altså specielt i 1977, hvor man valgte den fremgangsmåde at forlænge overenskomsterne og henlægge eventuelle stridsspørgsmål til et paritetisk sammensat nævn.

Det konservative folkeparti er blevet påvirket af de henvendelser, vi har fået fra FTF, fra Radiotelegrafistforeningen af 1917 og fra Maskinmestrenes Forening under behandlingen af lovforslaget i udvalget. Vi overvejede derfor at stille et ændringsforslag til dette lovforslag gående ud på, at man fulgte modellen fra 1977. Vi kunne imidlertid under de forhandlinger, der var i folketingets arbejdsmarkedsudvalg, konstatere, at der ikke var flertal for et sådant forslag, og det er begrundelsen for, at det ikke er blevet stillet.

Men sagen er sådan set politisk interessant. Det radikale venstre, som er et parti, der ellers er tilhænger af voldgiftsafgørelser og voldgiftstanken, har ikke villet være med til at afgøre denne sag ved voldgift. Og rege-

[Grethe Fenger Møller]

ringen og socialdemokratiet, der ofte er modstandere af voldgift, er her gået ind for en lovmodel, hvor folketing faktisk kommer til at virke som et overvoldgiftsnævn. Det synes jeg er politisk ret usædvanligt.

Vi har i det sidste år hørt, at regeringen med statsministeren og arbejdsministeren i spidsen har sagt til alle, inklusive folketingets partier, at nu skulle folketinget tage at holde fingrene borte og overlade det til arbejdsmarkedets parter selv at klare overenskomstssituationen. Det endte jo lykkeligt denne gang, idet det på langt den største del af det syddanske arbejdsmarked rent faktisk lykkedes arbejdsmarkedets parter at finde frem til en ordning, så man kunne indgå en overenskomst uden konflikt og uden lovindgreb fra folketingets side.

Formanden:

Jeg har tidligere glædet industriministeren med, hvor klart og tydeligt hvert ord, han siger fra ministerpladserne, går igennem heroppe, men det generer faktisk ordførerne noget.

Grethe Fenger Møller (KF):

Derfor er det endnu mere bemærkelsesværdigt, at regeringen nu kommer med et lovforslag, hvor man ikke alene forlænger nogle overenskomster, men hvor man også direkte fastlægger en beløbsramme på 5,5 pct. Skal vi opfatte dette som en holdningsændring hos regeringen, således at regeringen nu går ind for, at der skal føres indkomstpølitik? Det synes vi er meget interessant, for dels ved vi, at der på det grønlandske område endnu rester et meget stort antal overenskomster, der ikke er blevet klaret, dels ved vi, at vi kan komme i situationer på det almindelige syddanske arbejdsmarked, hvor vi igen må overveje, hvad vi skal gøre. Da vil det konservative folkeparti i hvert fald godt kunne huske, at regeringen her har været med til at fastlægge en bestemt indkomstpølitisk ramme, og jeg skal love regeringen, at det skal vi nok følge op ved lejlighed.

Dohrmann (FP):

Det er glædeligt og godt, at et stort flertal her i folketinget nu endelig har taget sig sammen til at få stoppet den konflikt, som har verseret i Grønland i over 4 måneder. Det, man med god grund kan kritisere regeringen

for, er, at den ikke for længst har taget initiativ til at få den stoppet.

Vi er nu i den situation, at den meningsløse konflikt er skyld i, at vinterforsyningerne visse steder ikke når frem ad de sædvanlige kanaler, hvilket vil sige, at der løber nogle omkostninger på, som er helt urimelige. Vi har set, at hoteller i Grønland, som har det svært i forvejen, har fået hele deres rytme ødelagt, bl. a. fordi turisterne ikke kunne nå frem. Vi har hørt, at unge under uddannelse, som skulle til Danmark, har fået deres ophold i Grønland forlænget så meget, at de pladser, de har fået på danske uddannelsessteder, er blevet besat af andre, og at disse unge mennesker måske ikke kan blive optaget på skolerne til næste år.

Jeg vil godt sige til ministeren, at jeg synes, det er groft over for forhandlingsparterne med den lange periode, der er gået. Hvis man havde haft den hensigt lige fra begyndelsen, at man ville gribe ind, hvorfor meddelte man så ikke forhandlingsparterne, at hvis ikke de holdt sig inden for bestemte rammer, så kunne de forvente et folketingsindgreb? Jeg synes, at ministeren og regeringen i det hele taget burde have givet Radiotelegrafistforeningen, som er den ene part i denne sag, meddelelse om det, således at denne organisation ikke havde brugt 4 mill. kr. på en konflikt, som er helt meningsløs.

Med den langsommelighed, regeringen udviser, kan man godt blive bange, når vi ved, at der faktisk er 35 forskellige faglige organisationer, som nu her 7 måneder efter overenskomsternes udløb ikke har opnået nye aftaler. Jeg håber sandelig, at regeringen kommer lidt mere op på mærkerne, således at vi ikke også på disse områder skal opleve en konflikt af samme varighed, og som, de specielle grønlandske forhold taget i betragtning, betyder langt, langt mere end her i Danmark.

Jeg vil godt rette et par bemærkninger til venstresocialisterne og socialistisk folkeparti. Det er i grunden underligt, at disse to partier, som altid bærer fanen så højt og slår på det med organisationernes frihed o. lign., i den grad forsøger at lyve sig fra de faktiske kendsgerninger. Venstresocialisternes bidrag til betænkningen er én stor gang hykleri. Hvem er det, man forsvarer? Hvis rettigheder er det, man forsvarer i Grønland? Vi har fået oplyst, at gennemsnitslønnen for en radiote-

[Dohrmann]

legrafist er ca. 178.500 kr. Dertil kommer gratis flytning, en årlig betalt ferie for familien, gratis tandlæge, huslejetilskud, altså en lang, lang række fordele, som ikke er med i de 178.500 kr. Hvis VS og SF, som de selv siger, vil gøre sig til talsmænd for, skal vi sige de små i samfundet, så mener jeg nok, at man må tolke det derhen, at der er megen dobbeltmoral i hele dette spil.

Vi har jo her i dag to forslag at tage stilling til. Regeringen er kommet med et forslag om et løntillæg på 5,5 pct. Det tal har man fundet frem til ud fra lønstigningerne i Danmark. Vi har foreslået, at man nedsætter en voldgiftsret med landsdommeren i Grønland som formand, to medlemmer udpeget af de største partier i Grønland og to medlemmer udpeget af regeringen. Vi mener, alt taget i betragtning, at det, en sådan tvungen voldgift vil resultere i, vil være langt at foretrække i forhold til det, regeringen kommer med, fordi man har fødestedskriteriet i Grønland og man har en masse andre ting, som fremskridtspartiet går imod. Jeg håber stadig væk, at man vil indse, at vores forslag faktisk er det bedste ud af de to muligheder.

I øvrigt synes jeg, det er påfaldende, at hverken venstre eller konservative, som ellers har mange kritiske bemærkninger, har nævnt bare ét punkt i fremskridtspartiets forslag, de kan kritisere. Det synes jeg godt nok er en mangel.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg skal undlade at kommentere ret meget af den sidste ordførers bemærkninger om SFs og VS' stilling i denne sag. Når man ret betænker, hvordan fremskridtspartiets ordførertaler plejer at være i grønlandske sager, så siger det sig selv, at jeg ikke ønsker at gå i dialog omkring dette.

Ingen er i tvivl om, at dette er en meget vanskelig sag for socialistisk folkeparti, det har vi ikke lagt skjul på. Vi har prøvet at forklare det allerede ved førstebehandlingen, men ikke mindst hr. Hans Jørgen Jensen forstod det desværre ikke, så jeg skal prøve én gang til.

Der er her for os tale om to principper, som støder klart imod hinanden. På den ene side ønsker SF ikke, at man lovgiver på overenskomstområder. Det ønsker vi hverken her eller andre steder. På den anden side

indser vi klart, at forholdene i Grønland er af en helt anden beskaffenhed. Man må gå ind for lønudjævning i Grønland, hvis man mener noget med sin grønlandske politik, og hvis man mener noget med sin tilknytning til grønlandske venner, og det mener vi i socialistisk folkeparti. Denne sag er som sagt meget vanskelig for os. Vi har rådet vores grønlandske venner til at overveje, om dette er den rigtige vej at gå i disse sager, og om man ikke kunne prøve at nå længere via almindelige aftalemuligheder, men det var kun et råd, for vi skal ikke bestemme for grønlænderne, grønlænderne skal bestemme selv.

I 1977 stemte socialistisk folkeparti imod et indgreb som dette. Det gør vi ikke i dag, idet der er sket det væsentlige siden, at vi har fået en hjemmestyreordning, som socialistisk folkeparti har støttet. Vi støtter vores grønlandske venner, det grønlandske folk, i at komme videre ad den vej, som de selv ønsker, og derfor kan vi ikke stemme imod, når det grønlandske folk og det samlede grønlandske landsting beder om at få et indgreb som dette.

Vi har som sagt to principper, der støder imod hinanden, og i sådanne sager må vi undlade at stemme, og det er det, vi agter at gøre i denne sag.

Lone Dybkjær (RV):

Jeg havde egentlig ikke tænkt mig at tage ordet i denne sag, men det er i anledning af den hykleriske tale, fru Grethe Fenger Møller holdt om ændringsforslag.

Fru Grethe Fenger Møller sagde, at de konservative havde indset, at der ikke var flertal for et ændringsforslag om voldgift, og derfor havde de konservative undladt at stille et forslag herom. Nu vil jeg godt sige, at det jo ikke er altid, at det, at der ikke er flertal for ting, afholder de konservative fra at stille ændringsforslag. I og for sig fremturer de konservative, uanset mulighederne for at få gennemført noget, med forskellige forslag.

Argumentationen er naturligvis en helt anden, hvad fru Grethe Fenger Møller også udmærket godt ved, nemlig at hvis man havde stillet et ændringsforslag om voldgift og det var blevet vedtaget, så var den eneste klare konsekvens, at det var kommet til at koste adskillige millioner mere, for at sige det mildt. De konservative har trods alt kun-

[Lone Dybkjær]

net indse, at det var tåbeligt af dem at stille et sådant forslag. Det er naturligvis begrundelsen for, at heller ikke det radikale venstre stiller et ændringsforslag om, at der skal være voldgift på dette område.

Når vi er ret sikre på, at det vil koste så meget mere, så er det, fordi vi kender de lønkrav, der er stillet af teleteknikerne, det er knap 30 pct. af lønsummen, af radiotelegrafisterne, det er godt 17 pct. af lønsummen, og af radiosondepersonalet, det er godt 20 pct. af lønsummen. Derfor kan man være fuldstændig overbevist om, at hvis man skulle have i en voldgiftsafgørelse, så ville den ligge klart over de 5,5 pct.

Vi havde også en voldgiftsafgørelse i 1977, hvor lønningerne blev fastsat af et paritetisk nævn. Der voksede lønforskellene mellem det hjemmehørende og det ikke-hjemmehørende mandskab imidlertid inden for overenskomsterne under dette paritetisk sammensatte nævn. Det er en udvikling, der går imod det, folketinget i øvrigt har vedtaget i 1971, nemlig at man skal tilnærme det hjemmehørende og det ikke-hjemmehørende personales lønninger til hinanden.

Når det er sagt, vil jeg godt sige, at også jeg finder sagen kompliceret. Jeg finder det kompliceret, at man fastsætter en procentsats i et lovforslag, men jeg har på den anden side ikke kunnet se andre muligheder. Jeg finder også sagen kompliceret, fordi vi har et offentligt aftalenævn, som på en måde sidder med ansvaret for personale, der er ansat af den danske stat. Det er klart. Så kan man diskutere, om det offentlige aftalenævn var en god idé. Det skal jeg ikke begynde på her, for det mener jeg ikke er rimeligt. Det her forslag kunne godt føre til, at man diskuterede det, men det har ikke noget med dette forslag at gøre, og jeg mener ikke, at man skal tage en principiel diskussion om den grønlandske ansvarsfordeling og opgavefordeling og alt muligt andet i anledning af et lovforslag om forlængelse af overenskomster.

Jeg mener, at vi er nødt til at gribe ind nu, hvad det konservative folkeparti også mener. Det fremgår af betænkningen, om end det var noget vanskeligt at finde frem til det på grund af fru Grethe Fenger Møllers tale heroppe. Vi er nødt til at gribe ind af hensyn til det grønlandske samfund. Det er og bliver den eneste begrundelse for, at vi griber ind, og så må vi finde den mindst skadelige løs-

ning, for den bedste løsning eksisterer ikke, og det her mener vi er den mindst skadelige løsning.

(Kort bemærkning).

Grethe Fenger Møller (KF):

Jeg er da enig med fru Lone Dybkjær i, at vi må gribe ind af hensyn til det grønlandske samfund, men det er jo ikke det, uenigheden går på – den går på midlerne. Jeg mener også, at sagen er kompliceret, fordi der både er tale om grønlandske forhold, som vi måske ikke kender så godt til i arbejdsmarkedsudvalget, og om et almindeligt arbejdsmarkeds spørgsmål, hvor det er usædvanligt, at vi fastsætter en beløbsramme. Det har vi altså haft vanskeligt ved at acceptere, men vi har under hensyn til de almindelige samfundsinteresser måttet acceptere det.

Fru Lone Dybkjær ved godt, at mange partier, inklusive hendes eget, stiller ændringsforslag, fordi man derved ønsker at udtrykke sin principielle opfattelse af nogle ting, men man kan altså i visse situationer sige: o.k., det gør vi ikke.

Vi ved ikke noget om, hvad det ville have kostet, hvis vi havde fået et paritetisk sammensat nævn. Vi kan regne ud, hvad det koster, når man laver en beløbsramme på 5,5 pct., men det er jo ikke sikkert, at det ville have givet løstigninger på det, organisationerne havde ønsket: op til 20-30 pct. Det kunne jo være, at man var blevet enige om en mindre ramme. Det er jo umuligt at få det belyst, for ingen af os kan gøre det. Grønlandsministeren vil heller ikke være i stand til at svare på det, idet det er et forhandlings spørgsmål og i sidste instans noget, der skal afgøres af en opmand, så det vil være et skud i tågen. Det er ikke sikkert, at det, selv om man havde lavet en 1977-model i dag, i 1981-situationen ville være endt med samme økonomiske resultat som i 1977.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Hvis kravene fra organisationerne er et sted mellem 20 og 30 pct., og hvis statens udspil er nogle få pct., så tror jeg, at selv fru Grethe Fenger Møller må indrømme, at sandsynligheden for, at et paritetisk sammensat nævn ville nå frem til 5,5 pct., er ret rin-

[Lone Dybkjær]

ge. Det ville næsten nødvendigvis komme til at ligge højere. Ingen kan spå fuldstændig sikkert om fremtiden, men man kan jo godt prøve at lave et bare nogenlunde kvalificeret gæt.

(Kort bemærkning).

Hans Jørgen Jensen (S):

Det, der kalder mig herop, er fru Grethe Fenger Møllers og det konservative folkepartis og venstres stilling i denne sag.

Hvad er det egentlig, man vil i venstre og det konservative folkeparti i denne sag? Man vil prøve på at manifestere over for organisationerne, at man har en helt anden holdning og en helt anden indstilling til dette problem, men alligevel tør man ikke tage konsekvensen af det. Vi kan sige, at glansen går lidt af Sankt Gertrud eller af fru Grethe Fenger Møller, når man tillader sig at indtage en stilling som den, venstre og det konservative folkeparti i virkeligheden indtager her.

Derfor vil jeg gerne spørge fru Grethe Fenger Møller, hvad man egentlig mener med sine bemærkninger i betænkningen. Er det ikke bare sådan, at man forsøger på at stille sig op over for organisationerne og slå sig til ridder på noget, man alligevel ikke vil være med til at stemme for? Hvad er det for en holdning at have?

(Kort bemærkning).

Grethe Fenger Møller (KF):

Jeg tror, at fru Lone Dybkjær har ret. Jeg tror, at et paritetisk sammensat nævns afgørelse ville ende med noget, der lå højere end 5,5 pct. Det kan, når vi ser på, hvilke vanskeligheder vi har med finanslovforslaget, give os nogle overvejelser i forbindelse med vores almindelige grønlandspolitiske holdning, at man skal nå frem til en tilnærmelse.

Det, vi er så bekymrede for, er det rent arbejdsmarkedspolitiske i forhold til det, vi normalt sidder og laver i arbejdsmarkedsudvalget, ved, at vi griber ind og laver en fast ramme; det kan få nogle uheldige præcedensvirkninger. Sagen bliver kompliceret af, at der kommer Grønlandspolitik og en masse andre hensyn ind i denne sag.

Hr. Hans Jørgen Jensen spørger, hvad de konservative og venstre vil i denne sag. Det synes jeg var et godt spørgsmål, for hvis de

konservative havde stillet det ændringsforslag sammen med venstre, som vi overvejede, så tror jeg, at hr. Hans Jørgen Jensen havde været i en meget vanskelig situation. Så tror jeg, at hr. Hans Jørgen Jensen ville have været nødt til at stemme for det ændringsforslag – med den tilknytning til organisationer, hr. Hans Jørgen Jensen har uden for dette hus.

Derfor tror jeg, at hr. Hans Jørgen Jensen skal lade være med at tale om, at glansen er gået af Sankt Gertrud, og at vi har slået os til riddere. Jeg tror faktisk, at han skal være taknemlig over, at han ikke er blevet bragt i en situation, hvor han ville blive nødt til at stemme for et ændringsforslag stillet af konservative og venstre.

Vi finder, at situationen er meget betænkelig, som jeg også sagde til fru Lone Dybkjær. Ikke fordi vi forlænger overenskomsten og griber ind – det skal vi gøre i den nuværende situation – men fordi vi fastlægger en ganske bestemt beløbsramme. Det kan få præcedensvirkninger ikke blot i forhold til de endnu ikke afsluttede overenskomster på det grønlandske område, men også i fremtiden i folketinget, når vi kan komme til at diskutere overenskomstindgreb eller ikke, hvad vi ikke håber sker i løbet af 1980'erne. Det kan få en præcedensvirkning, som jurister plejer at kalde det.

(Kort bemærkning).

Hans Jørgen Jensen (S):

Når man hører fru Grethe Fenger Møller, er det nærmest, som når man hører tryllekunstneren: »Som De ser, ser De ingenting.« Man har i virkeligheden den mærkelige indstilling hos fru Grethe Fenger Møller, at man vil prøve på at give det udseende af over for organisationerne, at venstre og det konservative folkeparti gerne ville noget andet. Jeg har sagt, hvad jeg ville, så fru Grethe Fenger Møller skal ikke bekymre sig for, hvad jeg i givet fald måtte mene om den sag. Jeg synes, man her helt klart har fået afsløret, at det konservative folkeparti og venstre prøver på at spille for galleriet i denne sag. Til lykke med den holdning! Jeg synes, det havde været mere konsekvent at give udtryk for, hvad man mente.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Til fru Grethe Fenger Møller vil jeg bare sige, at et paritetisk sammensat nævns afgørelse også ville have konsekvenser. Det kunne også bekymre os. Vi ved, at der er en lang række organisationer, der ikke har afsluttet deres overenskomster, og hvis et paritetisk sammensat nævn nåede frem til betydelig højere procentreguleringer end fastsat i lovforslaget, ville det også have afsmittende virkninger.

(Kort bemærkning).

Bakholt (S):

Fru Grethe Fenger Møller giver udtryk for at have nogle voldsomme bekymringer med hensyn til, om dette lovforslag nu skulle komme til at danne præcedens. Man kan spørge fru Grethe Fenger Møller, om det ikke tidligere har været sådan, at man har fastsat en beløbsramme, når folketinget har grebet ind.

(Kort bemærkning).

Grethe Fenger Møller (KF):

Når hr. Hans Jørgen Jensen siger, at det konservative folkeparti spiller for galleriet, så forstår jeg ham egentlig ikke. For det, vi ender med at gøre, er at stemme for et lovforslag, som regeringen har fremsat, ud fra et almindeligt samfundshensyn, idet vi finder, at det er nødvendigt. Jeg tror, regeringen har den samme opfattelse – det har ministeren også sagt i sin fremsættelsestale – at vi egentlig ikke kan lide at gribe ind, men vi finder, at det simpelt hen er uundgåeligt i situationen. Så kan vi diskutere, om der skulle være grebet ind for en måned siden. Men vi er altså i princippet enige om, at vi er tvunget til at gribe ind.

Når man så udtrykker nogle principielle bekymringer med hensyn til, om dette lovforslag nu er rigtigt udformet eller man burde have fulgt en anden model, så kalder jeg det for en saglig politisk overvejelse, og så kan jeg egentlig være ligeglad med, om hr. Hans Jørgen Jensen opfatter det som en spillen for galleriet. Vi mener, det kan få nogle konsekvenser på lang sigt, og jeg tror faktisk, at fremtiden vil vise, at jeg har ret i det synspunkt.

Jeg vil gerne sige til hr. Bakholt, som jo også er socialdemokrat, at vi har aldrig i folketinget – det gælder ikke mindst socialdemokratiet – brudt os om at gribe ind i overenskomsterne. Vi er én gang fra folketingets side i forbindelse med et augustforlig kommet med en henstilling til arbejdsmarkedets parter om, at man skulle holde sig inden for en ramme. Ellers har vi, hver gang vi har måttet forlænge overenskomster, sagt, at det gjorde vi med stor beklagelse osv. osv., men vi har måttet gøre det undtagelsesvis.

Derfor tror jeg, det er meget farligt, hvis man nu går ind og gør folketinget til en form for lønfastsætter på mange områder. Jeg tror altså, det kan få nogle præcedensvirkninger, og jeg mener, regeringspartiet burde være tilbageholdende med det. Vi andre, som går ind for en indkomspolitik, kan ligesom bedre sige til regeringen: ja men kære venner, nu må I være med til at føre indkomspolitik i fremtiden, for det har I jo villet i denne sag. Nu får vi altså se, om regeringen vil være med til det også i fremtiden.

Preben Lange (Grønl.):

Jeg vil gerne benytte lejligheden til her ved andenbehandlingen af dette lovforslag at præcisere så klart, som jeg overhovedet kan på dette for mig fremmede sprog, at det drejer sig om et helt nødvendigt indgreb for at løse en uholdbar situation i Grønland.

Jeg skal ikke rette bebrejdelser mod de medlemmer af tinget, for hvem Grønland er en abstrakt enhed, som man derfor ikke har nogen klar forestilling om, men jeg føler det som en pligt endnu en gang at understrege, at her er principper ikke nok; det drejer sig om en ganske, ganske uacceptabel situation, som kun de uansvarlige kan tillade sig at lukke øjnene for.

Der sidder grønlandere og danskere på de mest afsides beliggende steder, og er en slags gidsler i den langvarige telegrafistkonflikt. Det er ikke rimeligt, at en gruppe, der i forvejen er langt, langt mere velhavende end de førnævnte befolkningsgrupper, bruger vore i forvejen vanskeligt stillede landsmænd som en slags gidsler i denne konflikt.

Man har påstået, at jeg i virkeligheden talte med to tunger i denne sag. Det vil jeg for det første på det bestemteste afvise. For det andet må jeg sige, at skal vi endelig tale

[Preben Langen]

om nogle, der taler med to tunger, så er det dem, der på den ene side så flot og med store armbevægelser siger, at de selvfølgelig også går ind for fødestedskriteriets afskaffelse, men på den anden side kæmper for, at lønsforskellen skal blive endnu større. Det er jo det, der sker, når man støtter, at en udsendt gruppes lønninger skal blive endnu højere, end de i forvejen er.

På den baggrund vil jeg tillade mig at sige, at når vi om lidt går til afstemning om dette lovforslag, der bar sin baggrund i en lønpolitisk målsætning, der går ud på fødestedskriteriets afskaffelse, så vil det for mig at se være en afstemning om, hvorvidt folketinget mener, at det diskriminerende fødestedskriterium skal bestå eller gradvis afskaffes, sådan som dette lovforslag lægger op til. Det mener jeg er vigtigt at gøre sig klart, før man går til afstemning.

Poul H. Møller (KRF):

Jeg er enig med det grønlandske medlem i hans betragtninger om, at hele denne konflikt har bragt den grønlandske befolkning i en uholdbar situation.

Jeg må gentage, hvad jeg sagde ved første behandling: at jeg finder det urimeligt, at vi nu, hvor der åbenbart ikke har været nogen som helst muligheder for nye forhandlinger siden midt i september måned, skal hastebehandle denne sag, hvor man er i en desperat situation, som Grønlandsministeren selv har udtrykt det. Jeg mener nok, at dette forslag kunne have været behandlet rimeligt på et tidligere tidspunkt uden at skulle jaskes igennem.

Venstresocialisterne skriver i deres bidrag til betænkningen, at de principielt er modstandere af statslige indgreb i overenskomstforhandlinger. Det er de næppe alene om at være. Det tror jeg langt de fleste medlemmer af dette høje ting er enige i. Vi er principielt modstandere af det, men her er som sagt tale om en ganske speciel situation.

De betæneligheder, som venstre og konservative i dag har givet udtryk for, og som de også giver udtryk for i betænkningen, deler vi fra kristeligt folkeparti med dem, og det er ikke en attitude, vi indtager, men det er, fordi der her er tale om noget helt ekstraordinært, idet man i dette lovforslag har anført en ramme, inden for hvilken der kan

tildeles visse lønforbedringer til de tre nævnte grupper deroppe på Grønland.

Vi har jo flere gange her i dette høje ting med beklagelse måttet gribe ind i overenskomstforhandlinger, som er gået i hårdknude, men dér har jo foreligget et forslag fra en opmand, en neutral mæglingsinstitution, som vi har skullet tage stilling til, og som vi altså i nogle tilfælde har måttet ophøje til lov. Det foreligger ikke her. Der er to parter, der har forhandlet og ikke har kunnet komme overens, og så har den ene part altså fastsat en bestemt procent, der kunne være tale om, og så i øvrigt krævet overenskomsten forlænget i 2 år. Det er altså en helt anden situation, vi står i her. Som sagt skal vi tage stilling på baggrund af, at det er en katastrofe for det grønlandske samfund deroppe, hvis der ikke gribes ind aldeles omgående. Vi kender alle forholdene deroppe og ved, at man hidtil nogenlunde nødtørftigt har kunnet klare forbindelserne mellem de forskellige områder deroppe i Grønland, men specielt er Østgrønland nu lukket for skibsfart og kræver en flyforbindelse, og til det brug hører bl. a. disse radiotelegrafister, radiosondepersonel og teleteknikere osv. Den virksomhed er altså gået i stå og kan ikke komme i gang, før denne konflikt er ophævet.

Dertil kommer, at vi ud fra de oplysninger, vi har modtaget fra Grønlandsministeren, må erkende, at det synes at være ganske urimelige lønkrav, der er stillet fra disse tre gruppers side. Vi har hørt om lønforhøjelser, der går fra 17 pct. op til 29 pct. Da de i forvejen efter omstændighederne er ganske pænt lønnede deroppe – disse grupper ligger jo ca. 30–35 pct. over de tilsvarende fagfæller hernede i Syddanmark – synes vi nok, der er tale om urimelige krav. Man har ikke kunnet forhandle med dem; de har stået helt fast, de har ikke villet vige en tomme fra deres krav.

På den baggrund finder vi, at så er der intet andet at gøre nu end af hensyn til det grønlandske samfund at gribe ind. Derfor vil kristeligt folkeparti kunne stemme for det fremsatte lovforslag.

Ib Christensen (DR):

En af årsagerne til, at folketinget nu igen må behandle spørgsmålet om telegrafiststrejken på Grønland, er, at der er en opdeling af ansvar og kompetence, således at de grøn-

[Ib Christensen]

landske og danske myndigheder, der har ansvaret, ikke har kompetencen – og omvendt. Derfor er vi altså igen i denne ubehagelige situation. Det er vores ønske, at hjemmestyrereloven bliver ændret, sådan at de grønlandske myndigheder helt og fuldt får kompetencen på dette område, og vi kan kun beklage, at det ikke er sket.

Der er så vidt mig bekendt nu blevet afsluttet overenskomst for tre overenskomstråder på Grønland; der er 30 tilbage, så nu ved folketinget altså, hvad vi kan forvente i den kommende tid, hvis det skal være skik og brug, at det skal være her i folketinget, vi sidder og afgør disse ting – hvad et flertal og regeringen åbenbart mener det skal.

Vi er principielt imod, at staten skal fastsætte disse ting, og stemmer derfor imod.

Jeg kan sige til kristeligt folkepartis ordfører, der nævnte de store lønkrav, der bliver stillet, at det er da ikke forbavsende, at telegrafisterne stiller sådanne bastante lønkrav. Hvorfor skulle de ikke gøre det? De risikerer jo intet ved det, for de ved jo, at folketinget og regeringen står parat til at rage kastanjerne ud af ilden. Hvorfor skal de så ikke give den hele armen? Det er et eksempel på, hvad der sker, når man umyndiggør folk i deres arbejdssituation og med hensyn til aftaler om deres løn- og arbejdsvilkår. Så kan man da kun forvente dette.

Derfor er der selvfølgelig grund til at være principielt meget betænkelig ved det, der sker her, og jeg deler da de principielle betæneligheder på det punkt, som er kommet fra vidt forskellig side i udvalget – både fra VS og fra det konservative folkeparti – med meget forskelligt udgangspunkt. Jeg synes blot, at de, der er så betænkelige ved det, skulle tage konsekvensen, nemlig at stemme imod, ligesom retsforbundets gruppe vil gøre det.

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Det er rigtigt, som fru Grethe Fenger Møller sagde, at det er regeringens opfattelse, at der ikke bør ske politiske indgreb i overenskomstforhandlingerne på arbejdsmarkedet. Det er også rigtigt, som fru Grethe Fenger Møller siger, at denne holdning fra regeringens side i overenskomstsituationen 1981 har ført til, at en lang række – faktisk næsten alle – overenskomster er blevet fornyet uden

konflikt, men der har dog været konflikter af ikke helt ubetydeligt omfang. Jeg tænker her f.eks. på dagbladskonflikten, og jeg tænker på konflikten på socialrådgiverområdet. Det har samtidig vist sig, at de resultater, der er opnået, har været i overensstemmelse med den samfundsøkonomiske situation, vi står i.

Det er ikke rigtigt, når fru Grethe Fenger Møller siger, at folketinget ved indgreb på arbejdsmarkedet aldrig før har betjent sig af udfyldning af en økonomisk ramme gennem nævnsafgørelser. Det er faktisk sket ved en række lejligheder før. Det er bl.a. sket, fordi man ikke har ønsket, at folketinget skulle blande sig i udfyldningen af en bestemt ramme, altså gå ind og bestemme, om man skulle give det ene beløb på det ene tillæg eller det andet beløb på det andet tillæg. Det ville man netop overlade til parterne selv.

Alligevel er jeg meget enig i en række af de bemærkninger, som fru Grethe Fenger Møller har gjort i retning af at advare mod at gøre folketinget til en overvoldgiftsinstans på arbejdsmarkedet. Konklusionen heraf må være, at fru Grethe Fenger Møller ikke kan drage nogen form for slutninger fra en nødsituation – en dybt alvorlig, beklagelig nødsituation for det grønlandske samfund – og så til forholdene på det danske arbejdsmarked. Det, der nu er sket, beklager regeringen dybt, da det drejer sig om en fuldt lovligt varslet konflikt og ikke, som en af ordførerne sagde, om noget, man kan gøre risikofrit. De pågældende, der har været ude i denne aktion, har jo rent faktisk risikeret ganske store beløb. Man kan ikke fra denne dybt alvorlige tvangssituation for det grønlandske samfund slutte noget vedrørende det danske arbejdsmarked – andet end, at regeringen selvfølgelig vil bestræbe sig på også på det danske arbejdsmarked, som Grønlandsministeren har gjort det for det grønlandske arbejdsmarkeds vedkommende, at give alle muligheder og overveje alle chancer for at opnå en fredelig løsning fremfor at få et politisk indgreb på arbejdsmarkedet.

Jeg skal nok afholde mig fra at spørge fru Lilli Gyldenkilde om, hvordan man konkret hjælper det grønlandske folk ved at undlade at stemme i denne situation. Hvordan man kan vise solidaritet fra et musehul, det skal jeg nok lade være med at spørge om.

Grønlandsministeren (Tove Lindbo Larsen):

[Grønlandsministeren]

Jeg skal ikke gå ind i en ny diskussion om lovforslagets indhold. Der har selvfølgelig været et grundigt udvalgsarbejde, lige så vel som der har været et omfattende samråd i udvalget.

Hr. Hans Jørgen Holm omtalte loven om det offentlige aftalenævn og nævnedet, hvad de forskellige paragraffer indeholdt. Loven for Grønland om det offentlige aftalenævn er vedtaget den 14. maj 1980 med ikrafttrædelse 1. april 1981. Der stod i bemærkningerne til det lovforslag, vi behandlede dengang, at når nævnet havde fungeret et stykke tid, kunne man tage op til overvejelse, om det havde virket efter hensigten. Jeg synes nok, det er lovligt tidligt, første gang denne lovgivning skal bringes i anvendelse, meget konsekvent at sige, at loven må laves om. Jeg er da meget villig til at diskutere det, det er der ingen tvivl om, men jeg synes nok, vi skal have en smule mere erfaring på området, før vi går i gang med en direkte ændring. Men jeg er åben over for en diskussion om det, derom skal der ingen tvivl være.

Hr. Ib Christensen havde en bemærkning om hjemmestyreloven. Han ønskede måske en ændring af den. Jeg minder om det omfattende arbejde, der har været forud for hjemmestyrelovens gennemførelse. Man skal nok være varsom med at se på en enkelt del af hjemmestyreloven og sige, at nu skal vi have den lavet om. Det er klart, vi skal være opmærksomme på, hvordan lovgivningen fungerer i det daglige, men der er et spring derfra og til at sige, at det omfattende stykke arbejde, der er gjort forud for hjemmestyreloven, ikke vejer tungere, end at vi måske herindefra meget hurtigt skal gå i gang med en ændring.

Jeg skal slutte med at takke udvalget for det udførte arbejde. Jeg tror, at vi gør Grønland en overordentlig stor tjeneste ved at vedtage dette lovforslag i løbet af kort tid.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om forlængelse af overens-

komster m.v. mellem det offentlige aftalenævn og Radiotelegrafistforeningen af 1917. (Lovforslag nr. L 66).

§§ 1-7

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om aflæsning af radiotelegrafiststrejken i Grønland [af Dohrmann (FP) m.fl.]. (Lovforslag nr. L 67).

§§ 1-5

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Jeg skal her afbryde mødet og fastsætte et nyt møde til i dag, fredag den 30. oktober, kl. 11.15 med følgende dagsorden: (se indledningen til det følgende møde).

Mødet hævet kl. 10.52